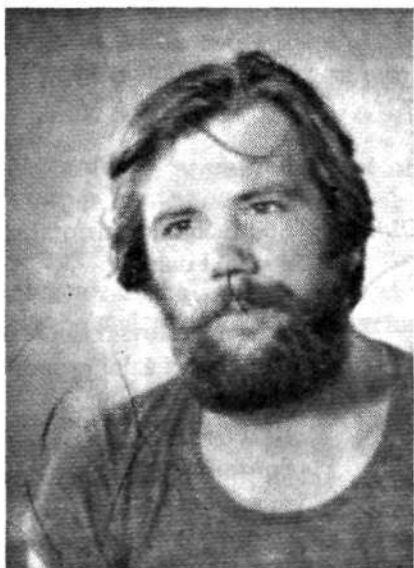

BOROVNICA Gost pušpan je razdelil
 gredice rož in stèze.
 Fantiček žvižga vódo
 v obzidano kotanjo.
 Otroški dnevi v zraku.
 Ob zidu zadnja greda.
 Tihe, srebrne črke.
 Roj os jih preletava.
 Osir strší čez kamen,
 zažrt v prikrito rano.

Franjo
 Frančič

Orgije
 (odlomek)

Drugi del

NEVIDNA PISMA TRPNOSTI

Nevidno

I.

Nekdo fragmente tke, preden umre, kdo drug, v prazen dan tópo zre, nekdo čaka, drugi ne, vsak se poslavlja, naj ve ali ne, nekdo prah z zrcala briše, drugi spet ga razbije, nekdo se trudi, da ga znova sestavi, nekdo poje, nekdo molči, a vsak je na koncu sam, bel v preji, nam neznanih sanj.

1.

galebova krila

Ne sprašuj, zeleno nebo, slepec, hodi, korak naprej, dva nazaj, v temni lok, za grmičevja, po zračni blazini, kodrastih las in z bakreno masko pred očmi. Valovanje morja, na izlizanih skalah zelene gobe, koncentričnost, to zelenje, utripanje, raste, zeleno in živo, živo kot glas, mehko kot meh, gnetenje kože. Ko pride nov val, poliže skalo in se vrne v morje, kot življenje, preblisk na nebu, stopinja v puščavskem pesku pred orkanom, ki puli korenine in trosi seme. To, krožni tok in tek po krožnici, jutra in večeri, ritem srca, ritem vrane, bela zrkla, dete v naročju, dojka, bingljajoči alpinist, besede, ki se zatikajo, namreč, naj stečejo, te besede, to prekletstvo, ta uročenost, naj tečejo besede, naj preskakujejo brzice, naj se ustavijo pri jezui in pozdravijo bobre, ki grade fantastično arhitekturo iz mišic in listov. Ne veš več, zakaj, zgodilo se je, ko si dolgo v noč strmel v barve, se poskušal prebiti do resnic, za vsakdanjo rabo, tako zdrav in pokončen, zapit do komatičnosti, ko se ti je utrnilo: zgodb ni več, umrle so, besede so pajčevina, vse mojstrstvo je v tem, če jih zmoreš splesti vsaj tako kot pajek. In nekega jutra se bo ujela velika muha preobrazbe, v tebi bo nori mir in pokončno boš stopal po zasneženi obali, kot galeb, ki se je razstreščil na skalah, miren in vdan boš, združen v celoto, ko se boš zavedal, da se v tebi pretaka neka nova substanca, to je tako, kot spoznanje na prvi mah, da toplokrvne živali čutijo enako kot človek. Gre ne le za notranje čutenje in barve, gre za grlene glasove in krike, ki jim ljudje ne morejo prisluhni, napačne vibracije in frekvence, samo redki svetniki, puščavniki in norci znajo najti izbrise povečav. Okostje ptice ni prav nič različno od drugih okostij, samo členi pri krilih te begajo. Obala si ti, spet se ustaviš pri nepomembnih detajlih, brez katerih ne gre, ker tvorijo celoto. Zgradil bi hišo, od temeljev navzgor, postavil bi trdne stene in jih prekril s streho, počakal bi do prvega neurja, zbujen v noči, koliko zdrži tvoja hiša. Preprosto ne gre drugače, kot da preskusiš statiko sten. To ni uživaštvo, prej delo, polno muke, ki zapolni čas. In hiša polni čas, obala tudi, krila te begajo, ne zaradi leta, zaradi veznega tkiva, zaradi čudežne skrivnostnosti, to je, kot ugriz v slasten sadež, sadež, ki ga je ljubilo sonce. Nepopolnost tvojega čutenja, pomanjkljivost zaznavanja je posebna vrsta onanije, ta orgazmični preskok, ko te zmanjka, ko se znajdeš v praznem prostoru brez sten; kje je zdaj tvoja hiša? bi se vprašal. Ognji so pogašeni, valovi se umirjajo, tisto jadro v dalji pa je zgolj privid. Zamižiš in prešteješ do sto in ni ga več. Nebo je, krila ima, včasih se povzpne na ustnice morja in ga poljubi. Oko je zastrto okno, ko ga odgrneš, zaboli. In vendar besede ne tečejo, kot bi morale, izogneš se zgodbi, čeprav bi lahko postavil stene in streho, lahko bi se povzpел na samo streho in kričal dol: dajte mi krila, kje so moja krila, da poletim, kdo mi da svoja krila! Lahko bi množica ljudi stala na strehah in kričala: kje so naša krila, dajte nam krila, kdo nam da svoja krila! In brčneš v galebovo okostje. Prhko in belo je, belo kot jutro obešenca, ki je razbil

ogledala. To, nož in ogledalo, srebrna čaša, vitez, to živi na tej obali. Koliko je drugih obal v brezvetrju, koliko moči je v napetih mišicah, ko se poskušaš odriniti od obale, do nekih brezbarvnih slik, do zapacanih gmot, do notranjih premikov, da bi rekel, sam v sobi: hej, pofukan pankrt, a blefiraš, povej, kurbin sin, a blefiraš?! In zapokali bi členki, kako mehka in porozna je koža, kako trdo in ostro je okno, ki te zareže v oko, to okno, ki se ti bliža, obratno, ti se ne bližaš ničemur. Ničemur, rečeš, a ni res, pred teboj ležijo galebova krila, ti ne veš, morda si ga ubil ti, nameril si, sprožil, ne ker bi mu zavidal krila, iz gona, zaradi temne sle, ki te žene po opusteli obali. Ne bežiš pred čredo, pred sabo, pred to običajno blaznostjo, ko si razklan in otopel hkrati. Noči prebediš, dneve prespiš, razpet med tem, da bi našel kakšno zgodbo, okvir, rdečo nit, pa se ti ne posreči, ne gre, izmuzne se ti, ni valov in struga je prazna, izsušena, misli so prazne, izvotlene. Korak naprej, dva nazaj, rime za raj, odbleski obraza v morju, na dnu, pokriti s plaščem zemlje, brez sanj o letnih časih, o toplem jugu, o deklici, ki se je spremenila v morsko peno, brezimni deklici, ki ti je pripovedovala o belem konju, o črni grivi, o njegovem očesu, ko sta se vozila na vlaku za mesto, pozabljeno mesto razkošja, mesto na lesenih nogah, mesto gondol, mesto tujih sanj. Ko se roka razpre v dlan, ko zagradi meglo, ta roka, ki ni del tebe, ko se ta roka samodejno skrči v pest, ko zobje zagrižejo v meso, ko se skušaš spomniti neke legende, pozabljene in daljne.

2.

legenda

Galebovi mladiči so se skrili za rjavkasti grmič visoko v skalovju, v sami črti neba, modrega in žametnega. V bližnjem zvoniku zapoje bron, trije udarci za puhasto jutro, sunki vetra, ki obrnejo angela vremenarja. Temelji so vgrajeni v gnezdo, v posušene bilke, ki jih je nosil rumeni kljun. Morje nikdar ne miruje, kot čas, drgeta, pretaka se, moli, morje ne zazna dna. Koralni grebeni rišejo podobe bega, bežeče sence so okovani zakladi. Mladiči stegujejo vratove in prisluškujejo vetru. Pomlad razpira pore zraka, vdih in izdih, nakovalo in bitje drobnega srca. Mladiči imajo let v krvi, kot pomlad, kot zimo, kot preobrat, ta krila, še zakrnela, čakajo, da svetloba premaga temo, da vzlet prebudi nemir tesnobe, da pride čas za prvi let. Spodaj, na skali sredi morja, na otoku, ki ga ni, star galeb sameva. Razgrne krila preteklih dni, kril kot da ni, kril iz megle, kril, ki so letele. Tam spodaj spi tudi otrok, mrzaj je, drgeta, v rokah stiska školjko bisernico. Stari galeb se mu počasi približa, s krilom zamahne, školjko odpre, biser vzame in poleti nad prepad. Ponese ga v gnezdo, kjer mladiči mirno spe. In otrok se ob zori prebudi, gleda školjko, jo odpre, bisera pa več ni. Ne ve, čudi se, saj nisem še poletel, nimam več kril.

Žareča krogla sonca se vzdigne iz morja. Otrok se ziba in poje. A je zaman, pesmi ne sliši nihče.

3.

sneg

Spet naletava puh snega, s polomljenih kril, iz pobeglih sanj, spet na obali sneži in morje se čudi. Minila je noč in minil je dan, svet se razprši v kosme, pokrajina je oblečena v beli mah. Čudiš se, kako lahek je korak, kako ni zadaj nič, samo belina in sled stopinj.

Spomniš se gnezda in obraza starca, ki je prinesel biser, ni moj, ukraden je, si mu rekel, on pa je molčal. Bilo je slovo, slutil si, preden si poletel, bila je predaja, zbudil si se premražen na obali in povsod bel, bel sneg. Vzel si ga v dlan, v to isto dlan, čakal si, da se stopi, da zliješ vodo nazaj v morje. Na obrvih se ti je naredil led, jutro. Te raze in razpoke so se zarisale na koži v gube. Hodil si po pozabljenem mestu, gondole so bile polne ljudi, mesto se je pogrezalo, povsod smeti. Usedel si se pred zapuščeno hišo in vzel papir v roke. Spremenil se je v sneg. Zmečkal si ga in vrgel nazaj v morje. Kje je že silhueta, ki je zbežala iz snežnega meteža na sončno goro, kje je zmrznjeno truplo, pomodreli obraz, kje je zategli, porogljiv izraz okoli ustnic, kje štrleča kopja las, kje je bal in ples, kje je zasneženi šotor cirkusa v tebi, kje beli ptič, ki so ga krstili za galeba, kje je, kdaj je umrl? To, mirovanje in ždenje, ko se vrneš iz poti po obali, ko si brcnil v droben skelet, ko se spominjaš zime, hude zime, ko je zmrznil on, tisti, ki ti je nekoč ponoči prinesel ukradeni biser, ko si zbežal, tisočprvič, v mesto na lesenih nogah, v mesto, ki ga je sonce objelo, v mesto, o katerem so pripovedovali, da tam ne sneži. Sneg je zasul tebe, ni bilo sani in vlečnih psov, samo pot vesla in pirueta gondole, ki je imela na pramcu pozlačenega galeba.

4.

karneval

La pazzia regina del mondo, je kriknil dvorni norec in pljunil kralju v obraz. Na klopi, stran od povorke in rajanja mask, je sedel angel in bral časopis. Tempi passati, je šepnila dama v črnem in ti z jezikom obrisala znoj s čela. Znašel si se med stoterimi opredelitvami, med norčavimi podobami, med kralji in paži, med harlekini in dvornimi spletičnami, med komedijanti in tragedi, med zasneženo belimi obrazi, ki so hlepeli po svobodi brez spon. Pomešaš se mednje, da bi pozabil, da bi postal del karnevala, karnevala norosti in leta. A od kod modre ustnice?

Sam je ta sneg, nima besed, pada in pada, da ne bi bil sam, da ne bi zabrisal podobe, parada, maske, klovni, požiralci ognja, kdaj je karneval in kdaj ni,

kdo lahko izbira, kdo loči, vsak med njimi hiti, niti ne ve, kako umazana in utrujena je maska, ki jo nosi.

Tudi ti, ki sloniš na oknu, v prelepem mestu, kjer dišijo zidovi po času, tudi tvoja senca pleše z njimi, zapisan si norosti in razpadu, ne joči, ne beži, harlekin.

5.

razpad

Strgaš masko z obraza, plešeš v blazno noč. Poljubiš dvorno damo, ugizneš se v dlan.

Mineva in drobi se, kot tista krila, kot tisti galeb.

Sneg spet naletava v rane zemlje.

Benetke maj ... 87

II.

1.

Sredobežnost

Samo ruševine hiše, ki je nekoč kraljevala nad terasastimi oazami, še stojijo, samo robidovje in plevel rasteta med zapuščenimi trtami, samo ždenje je ostalo od silne energije, ki jo je odplaval čas. Bila pa je to krasna istrska hiša, brez kleti in globokih temeljev, hiša, narejena iz kvadratastih kamnov, postavljena v zavetrje, brušena z burjo in bičana s sončnimi žarki, bila pa je to trta, ki je obilno in dobro rodila, bila je energija, ki je premagovala nevidne prepade in zidove.

To nedoumljivo pretakanje časa, jutra in večeri, ta čudež krožnega toka, te je premamil, da si prišel na tujo, zapuščeno zemljo. Okoli ruševin je ležala rdeča prst, voljna kot žamet, rodna kot črnica v dolini. Sem in tja je iz kamnov švignil zeleni martinček, kačje kože so ležale ob bujnem robidovju. Med vitkimi stebli kanel, ki so se pozibavale v pomladnem vetru, so si ptice uredile gnezda. Tu je samevala stara jablana, ki ni več rodila, niti drobnih, grenkih sadežev ne.

Na obrobju doline se je zrcalil modri zaliv morja, kot roka, ki je grabila v obraz zemlje, utrjene s kamnitimi nasipi. Koliko garaškega dela je bilo vložnega v te nasipe, v posamezne zidove in zidke, ki so mejili parcele in zadrževali zemljo, da je ne razmoči in odnese naliv dežja, kolikim nevihtam in neurjem so znali kljubovati, kolikim poletjem ponujati zibke za rast.

Zapuščenost in odmaknjenost je ruševinam in okolici dajala posebno lepoto, lepoto propadanja in zmage divje bujnosti narave. Vibriranje tišine

je bilo čudovito drugačno od hrupa in kaosa v dolini. A vendar so trte čakale, da jih kdo pognoji, obreže in neguje, ruševine na roko, ki bo sezidala nove zidove in naredila streho.

Ti pa si samo ždel tam, ždel in čakal.

Zrak zadržeta, blag burin pozdravi bilke in vejevje. Jasnost neba, oko brez dna, spomini so strašila na neobdelanem polju. Prebujanje in pokanje, brsti na vejah, popki divjih narcis.

In otrok pred razvalinami.

2.

Rekel si, drugače bo, počasi bom gradil jez, korak za korakom se bom bližal razvalinam, potrudil se bom, zagaral, pa čeprav za nov, prazen dan, vztrajal bom, toliko tega je treba postoriti od rojstva do smrti, najti temelje sveta, z neko noro energijo na kupih kamenja postaviti novo hišo.

Rekel si, ne oziraj se več, ne bodi slep, ne gluha, samo prekleto ne ponavljaj, ne blodi po istih poteh, ki si jih stokrat prehodil, razglej se, zajemi, še je čas, res, da si izgnan iz narave, samo če bi prisluhnil drgetu zraka, če bi zamižal, če bi lahko pozabil, bi se premaknilo. Komaj opazen drobec v mozaiku, poteza na freski, v tebi je, to, premagovati slepoto in poskušati pozabljati.

Oči so okna.

Dvoje rok imaš.

Misel, ki zdrvi.

Ujeti razdalje časa.

Samo to, kot pajek, spleteš mrežo v kotu, ne zato, da bi se vanjo ulovila muha, le zato, da pleteš.

Uležeš se na zemljo, pazljivo, da ne bi pomendral zelenja. Dotakneš se zemlje, s kožo občutiš pore, zagrebeš prste vanjo, narediš kepico in jo ješ.

To zemljo, rdečo in težko.

In nisi sam.

Bled prst gleda iz zemlje, kot oko, ki pozabi na nebo. Ona je, pozdravlja te.

Si mar pozabil?

3.

Nikar se ne brani, meni se ne opravičuj, ti živiš, to je vse, ta prepletenost, ti še stojiš v vrsti, pa se še spomniš, tistih rož in solz, pa še veš, da živim naprej v tebi?

Ne bodi otrok, ne govori tako, zloguješ, zakaj, in me gledaš s sivimi, utrujenimi očmi, prosim te, ne joči, vse manj je solz, vse manj smeha, izteka se, oba verjameva, da je to samo začasno slovo, da se bova znašla čez čas skupaj, na ruševinah najinih življenj si bova izpovedala, ti boš gradil, jaz bom stala ob tebi, nikar mi ne govori, naj ne bom otrok, samo to mi je še

ostalo, deklica v rožasti obleki se je vrnila, vsak med nami stoji na svojem grobu, ve, a noče vedeti, čaka, a noče. Ko umreš, ko te držim za votlo roko, tako mehka je, kupil ti bom nagrobno ploščo, najlepšo nagrobno ploščo, izklesal jo bom sam, s svojo krvjo bom izpisal najina priimka, za tisto popkovino nekoč, za tisto ljubezen, ki sva jo zgrešila, ne da bi bila hotela in vedela, da čas melje, stal bom na tvojem grobu, nič solz ne bo, čemu, nič ni prepozno, ni me strah umreti, kot ni bilo tebe, samo rad bi, da bi me našli. Mešam, vse pomešam, tvoj in svoj glas, podobe, ki so bile in podobe, ki bi lahko bile, ne morem drugače, ne morem.

In ko spet hodim po dolgih hodnikih, ko te uzrem tam, v veliki postelji, ko mi rečeš, saj, Jani, saj je vse v redu, ko hodim, ko se ne premikam, ko odprem vrata in mi tujka reče, Roža je umrla danes ob poltreh, ko pa to ni res, ko ne more biti res, saj si rekla, prekleto, rekla si, pridi, pridi v soboto, v soboto se spet vidiva.

Naj bo sobota.

Naj bom sam.

Naj bodo solze.

Samo rečem ti, to hišo bom zgradil.

Zakaj ta prekleti čas včasih tako obupno miruje?

4.

Burja poje, tam na obali pa nasedla barka razpada.

Sonce ne spi, srebrna luna se sramežljivo gleda v ogledalo. Ta odsev. Kje je zdaj ta podoba, kam se je razpršila, med tokove, da ni več pomembno zunanje, neka čuječnost je zrasla v nočeh, glasovi, ki so govorili, da se odpravljáš na potovanje v veselje, da boš postala svetloba. Zato so to zgolj vtisi, vtisi graditelja, ki ni zgradil nič.

Stal si na zapuščeni železniški postaji in prisluškoval bledečim spominom na mater. Na čelu ti je zraslo tretje oko in vdanost se je stopnjevala v občutje brezčasne otopenosti.

Tam zadaj me čakajo ruševine, si ponovil bolj sam zase.

Tam zadaj ni niti za prgišče prahu.

In vendar, korenine, glasovi, nebo. Ko zazevaš, pogled mrtveca, pogled nje, ko so besede kot posmeh, ko ni odmeva na njih, ko se prvič jasno zaveš, da postaja teža na prsih neznosna.

Ta teža in votla bolečina, ki se hrani s preteklostjo, ki je neizbrisljiva, ker zaznamuje za vse večne čase kratek skok, ki mu pravimo življenje. Pa nisi storil nič drugega, kot da si na ogrlico ponarejenih biserov nanizal še eno malo spoznanje, ki nima nobene koristi. Nemoč je v tebi, strah pred izginotjem je strah njenih oči. Čas, ki ti je dan, je čas gradnje, čas mirovanja. Zato tretje oko vidi bolje od obeh drugih, zato ta teža na prsih, to čudežno, paranoično občutje, da greš v veselje, da boš čez hip postal prah, naslednji hip pa že svetloba.

Zato iščeš oprejemljivo, zato si ne moreš kaj, da se vsake toliko ne skloniš

nad zemljo, zariješ prste vanjo in jo drobiš. Ne zaradi dotika, zaradi čudeža trdnosti.

In zato so te ruševine tvoja naloga, ki ti je dana, kot njen pogled, zato, ker imaš dvoje rok, močnih rok, zato, ker lahko zavpiješ:

– Naj bo hiša!

In je hiša.

5.

Žuljave so dlani, bele, gladke lobanje se kotalijo v njenih pokrajinah. Slepci prebirajo knjige in gluhi oprezajo za šumi. Opotekavo se s hrptom nasloniš na novozgrajeni kamniti zid hiše.

Po hribu prihaja neznanka. Vitka in lepa se ti bliža. Kakšna hiša, bi zakričal.

Nato jo spoznaš.

III.

1.

Torej?

2.

Torej, kje so tista mesta, kje je otrok, kje je tista smrt? Torej, kje je tista hiša, kje tista svetloba in tisti čas? Torej, kdo gradi, kdo beži brez galebovih kril? Torej so le besede o zgodbah, ki jih ni, torej so le glasovi davnih, pozabljenih dni?

3.

Torej?

4.

Bela roka iz zemlje moli, druge, žive roke se drži, manj in manj je norih sanj, nekdo tam stoji, na ruševinah preteklih dni, lušči, gara, a lupine ne razpre. Norost je, dragi moj, ta nora pokrajina brez sanj, ta nori, nori svet, ki ga ne bo, ta nori svet, ki v očesu gori, norost je materin obraz, norost je, ko se rodiš, zakaj ne bi ostal tam, v varni, temni votlini, norost v stvarjenju sveta, norost nas gleda iz belih dni, norost v vsakem med nami

spi, norost je tanka pajčevina, nima maske na obrazu, norost, ko dvigneš prvi kamen, tisočletni nori kamen in noro zagaraš.

5.

Pokrajine besed.

6.

Nihče ni tako sam, da ne bi mogel biti še bolj, nihče ne ve, kako je, ko se obzorje razpre, saj so v nočeh prišli sli, a vsi brez ust in oči. Ti, ko se ne prebudiš, ko te obrnejo na hrbtno stran, ko ti poslednjič izmijejo obraz, ko razklenejo trde ude, ko ti nadanejo črna oblačila, ko ti zaprejo polpriperte veke, ko zaprejo pokrov truge, ko te z vrvmi v jamo spustijo, ko te zasujejo trde grude, ko se v temi oči odprejo, ko iz ust prileze kača, ko se prve sveče na onem drugem svetu prižgejo, ko se drob zvije, ko se telo razsuje, ko seme počí, ko stojiš pred temno sobo, ko potrkáš na vrata, ko se prva odpro, ko te slepi angel vpraša: kako je na onem svetu? ... ko mu ne moreš odgovoriti, ker so usta nema in votline brez oči, ko samo vzdihneš, ko v srcu počí, ko sonce znova vzide, ko je jutro, ko stojiš na pragu hiše, ko morja čarobne podobe, ki jih besede zgrešijo, riše, ko priteče deklica v rožnati obleki k tebi, ko te poljubi na hladna usta, ko jo na vso moč k sebi stisneš, ko ji obrišeš solzo, ki teče po licu, ko jo posadiš v naročje, ko jo sprašuješ:

... kdo je sezidal to hišo, kdo so bili ljudje iz te pokrajine, sva živela pred njimi ali za njimi, je mar pomembno, samo to povej, kje, kje si tako dolgo hodila? ... torej? ...

IV.

Nevidno

*Ko oko za zmeraj zaspi, ko sanja nevidne dni,
ko se duri grajske zapro, ko krila so le skelet,
ko jezik liže prah, ko ne sliši se odmeva korakov,
ko sonce ugasne, ko dan zamre, ko se podobe razprše,
ko se poruši nevidni zid, ko se združita meso in prst,
ko na nebu novo oko zasije, ko seme počí in zelena
kal prodre čez pore kože zemlje.*

1.

Kaj je z besedami, zakaj ne teko kot reka, zakaj ne vzamejo kamenja v naročje, zakaj zgrešijo toliko barv in glasbe, zakaj le v gluhi tišini tu in

tam zapoje čuk, počí veja, zakaj se ne rodiš z vsako novo, zapisano besedo, čemu se besedam nevidno zmuzne, kaj je to z besedami, kje je val in kje morje, kje izvir, ki se kot fosil med plastmi skladov zemlje skriva, prekleto, kaj je to z besedami?

V človeku pa morajo biti skrite neke magične prapodobе iz brezčasja, za nori ritual zagaraš, ob jutrih si gol in sam, kličeš nevidno bolečino in norost.

2.

Slediti nevidnemu, kakšna slast in kakšna muka, slediti neznancu, ki živi v tebi neznanec, ki se spreminja in teče po sredobežnem krogu vračanj in minevanja. Preprosto povedano, neka ulica neba je, velika, zlata kroglá za obzorjem juter, neka pot in koraki. Hodiš v obeh smereh, med visokimi zidovi in steklenimi ogradami, hodiš po poti blodnih prividov, otrok, ki sreča mladeniča, hip kasneje, mladenič sreča moža srednjih let, nato mož srednjih let sreča utrujenega moža, ki čaka na breme starosti, in starec sreča majhnega otroka, ki se opoteka in pada med prvimi koraki. Nevidna blaznost časovnega premika, ki maliči in guba lice neznanca, ki živi v tebi, je grozljiva, nič samoumevnega ne nosi v sebi, nič sprejemljivo naravnega. Morda zaradi nevidne misli, ki je tega človeka odtrgala od narave, morda zaradi teže nevidnih fantomov in strahu, ki preganjajo človeka, morda zaradi neulovljivosti konca, ne fizičnega razkroja, zaradi prekletstva vere, da nevidna misel ne more umreti, ker živi in ne živi.

In te metamorfoze, ta strahota goltanja časa, ti brezupni zamahi, to hlastanje za zrakom, vdih – izdih, ta tek v prazno, v nevidno pokrajino, v črno prejo, ta pretok in vibracija, pogrezanje do izginotja, to je gibalo človekovega sveta.

A kaj je z nevidnimi mislimi?

3.

Sam kot potepuški pes, na primerno dolgi vrivci, lajaš v luno, da bi svet opazil, da obstajaš. Somrak bogov je mimo, umrli so, če so sploh kdaj živeli, ti dobri in zli duhovi, bogovi iz nevidnih legend, iz zapisanih misli blodnežev, ki čakajo na nove bogove in brezumno kličejo nevidne podobe, razpršene v času in prostoru.

Nobene zgodbe nikjer. Nemi modrijan ti je dal polne pasti svetleče se pokromanih črk, ti pa nisi vedel, kam bi z njimi. Videl si jih na marmornih nagrobnih ploščah, kako so izpisovala imena tistih, ki so odšli skozi zeva-joča usta zemlje v praznino. Smrt ni bila del naravnega ciklusa in kaj, prekleto, naj bi pomenile tiste črke? Sledovi bi morali biti drugje.

A večino prekletstva je bilo v tem, da ni bilo nobene zgodbe nikjer. Tega si nisi sprijaznjeno priznal: mnogo zgodb, ki si jih izsanjal in izpisal, je bilo nevidnih.

Niti za ščepec povratnega.

Občutek jalovosti in nemoči. Samo raztrgani fragmenti o njej so se večno ponavljali.

4.

Noči, noči, truplo leži pod stopniščem, jutro bo, prišli bodo ponj in ga končno pobrali, ker je pričelo zaudarjati. To truplo so nekoč klicali po imenu. Ime si pozabil. Smrt nima imena. In naj že odnesejo ta voščeni obraz, to grimaso, naj se ne pojavijo bele oči in znan glas: pripravljena sem. Glasov ni več, obroč je strt, to belo, ta beli obroč, brez sanj, bela roka, ki se razpre k tebi, pozdrav, dotik mesa, ki se razkraja, ne vem, naj gre, naj prekleto že gre mimo!

Blodiš po beli poti in plačuješ spominom, pogledaš tja, truplo je še zmeraj tam, večno ga boš videl. Zaseduješ stopinje nekoga drugega, iščeš nevidno zgodbo minulih dni, iz nevidne lupine se pojavi, iz nevidnih dni, so bili, več jih ni.

5.

Deklica zlatolasa, ko te srečujem na platnih pozabljenih blodenj, ko se tvoje naoljeno telo zaleskeče v soju zore, napeto na boben, ko dan plosko udari nanj, ko zobje zagrižejo v zemljo, rdečo prst, meso, rodna njiva, vzpeti in pasti v globino sna. Slabo si skrit in zlomljen, v jazbini ždiš in čakaš, v preži poraženca, zajčji dnevi parjenja, usta polna sline, brez meča, brez volje in želje, gledaš to kamnito telo zlatolaske, ki leži poleg tebe. Bi se ljubila, bi se ljubila, bi se ljubila, odmeva. Zabrhota, mlahavost, dvoje teles.

Naj sprhni les, naj se združijo kosti, črke se ne dotaknejo.

Kot na ulici, ko se srečata.

Hej, koliko noči sva se ljubila, rečeš.

Fukala?!

Neee, ne govori tako!

Tujec, čas se ne ustavi, besede so pepel. Nevidno je, v tančico minevanja zavito.

Minevanje je prekletstvo vračanj.

Velike besede, ljubezen se rodi, da umre.

Koliko napačnih potez, fraz.

Ne gre za to, da bi obnovila, potrdi mi, da si bila ti.

Da, tam, pod stopniščem.

Si slep?

In lepa zlatolaska umre.

6.

Posušene rože v kičasti vazi. Zamegljena zrcalna podoba. Móre jezdi jo trenutke. Ritem stare vrane. Okorelost.

Ples senc. Zasedovanja. Klovn in pajac na žici. Projekt otroka. Tipanje v temi. Krik navade. Orumenela fotografija. Podobe brez okvirja. Name-tane, komaj vidne. Kaotične. Za prgišče sajastih sanj. Reka besed. Jadro na odprtem morju. Rez. Nož obzorja.

Kot mravlja, ki se prebija po žareči pokrajini. Usahli vodnjak. Režeči vulkan.

Beda.

Ždenje.

Izmika se, skleneš nevidne roke! Čarni ris. Pot. Topa bolečina čutenja. Tango na strune noči. Vrvohodec. Slep violinist. Kip brez glave. Žensko telo brez življenja.

7.

Ko nežno pršenje umiva dan pogreba, se usta sama razpro. Nikogar ni, da bi ji zaprl oči, steklena pregrada je med tabo in njo.

Iz zvočnikov note za slovo. Nekaj objokanih obrazov. Nekaj rož. Nekaj korakov do jame.

Okrogle grude prsti. Melješ jih med prsti.

Nekdo govori, pa ga ne poslušáš. Nič solz. Nič parol. Nič sonca.

Dež rož.

Počakajte, stojte, odprite krsto, prebodite s kolom srce, zaprite ji oči, naj ne zre v temo, stojte!

Nihče ne sliši tvojega klica. Nihče se ne pogovarja več z ognjem. Nihče več ne udarja na boben kože.

In vrata prve sobe se odpro.

8.

Nevidno je, nevidnega ni.

Pisma

Človek, ki ti piše, kdo je:

*kaj je človek, sam mal mesa, utrip žil in živcev,
mal las, mal kože, pa mal kosti. Slabše od amebe.*

*Pa ti čas odre kožo do utripa, mu odpišeš, ta
kratek čas, ki nam ostaja...*

1.

3.

Ne glej samo skozi papir, glej s srcem. Morda sva si bila v napačnem trenutku preveč blizu, morda tak trenutek še pride, čeprav ga niti ne slutiva.

Potujemo vsi – povsod smo – tudi midva.

Zakaj si kar kronično izmenjujema in piševa ta pisma, ta papir, ki tako grobo požre – popači – opredmeti vse misli, ki naj bi ostale neizrečene.

Drugačna je najina energija, ne more se srečati zdaj, J. čeprav...

J. čeprav...

J. čeprav...

2.

Sneg se usipa v tvojo notranjost. Mati ga trosi s krvavimi rokami. Oče je okostnjak, negiben stoji v kotu. Bratje se igrajo s prameni tvojih las, ostrigle te bodo bele žene zla.

Mimoidoči sedijo v gledališču. Smejijo se brez pravega vzroka.

Veš, kako je to, ko ti ob rojstvu ukradejo oči, oči, ki niso bile tvoje. Sneži.

Ne veš, kako je, kadar prideš do roba prepada, ko ti glas ukaže; skoči!

Oh, samo eno pismo bi še rad napisal, se izmotavaš.

Samo, da preneha snežiti.

3.

Blazen si.

Preselil si se iz prestolnice. Prestolnica je mesto z veliko uradi, kulturnimi ustanovami, trgovinami, pajzli, gostilnami in z živalskim vrtom.

Bolje povedano, prestolnica je izvrгла tebe.

Prestolnica te dežele je LJ. Megleno mesto, po katerem krožijo leteče depresice.

Depresice so koščki norosti, ki ga vsak meščan dobi v dar od svojega botra.

Ti botri nosijo kape s šiltom, a niso generali.

Botri so pismonoše. Saj veste, iz roda v rod.

Čisto sranje! (On bi morda rekel v privatni družbi, ki ni tako jezikovno zajebana, čista fukarija!)

On piše pisma. Po par pisem na dan.

Tudi ti jih pišeš. Poročil si se in si kupil psa. Pes ni čistokrven, nima nikakršnega rodovnika. Pisma tudi dobivaš. V zadnjem pismu, ki si ga prejel, je kopica norosti. Pismo je anonimno. Žig na pismu odkriva, da je pismo poslano iz prestolnice.

Tako je to z begi. Ni kam.

To ni laž, piše.

Njemu bi lahko bilo ime Romeo.

On je morda oficir Rafa.

On ni začel te verige.

Ti si slab pisar, drekoberec, suženj sporočil. Pismar.

Njemu želiš srečo.

Sreča ni osamljen lovec. Lovci ne pišejo pisem.

Rad prejemaš pisma. To je samo eden od zunanjih znakov, ki signalizirajo okolici (ljudem), da je zgrešil čas in prostor.

Živiš in delaš v mestu PI. Ne za dolgo, kmalu se boš selil v čarobno Istro.

Je lahko na tem svetu sploh še kaj čarobnega?

PI je starodavno mestece, benečanskega lica in nasmeha. V to obmorsko mestece, ki ga straži utrujeni violinist brez glave, hodijo prebivalci prestolnice poleti na oddih.

S seboj nosijo tone pisem.

Kopijo pisma mu je izročil poštar B.

– To pismo je za vas, je dejal in odhitel naprej raznašat pisma.

Na lesenem pomolu so sedeli galebi. Da, sedeli, iz mavca.

4.

So noči, ko te je strah zapreti oči, ker se bojiš, da se ne bi nikdar več zbudil. Ta svet je veliko, prostrano pismo. Na pročeljih hiš so obešene zastave. Spet praznik. Sprevodi, parade, križi in podgane. Bojiš se, da ti mačka ne skoči v obraz in ti ga razpraska. Vsa pisma še niso napisana in odposlana.

Vrtoglavico imaš.

Neskončno naporno je bilo naučiti se hoditi orfejevsko, ne več zajemati iz obrabljene posode spominov.

Lebdiš v tem času.

Bije enajsto uro ponoči. Ljudje spijo in tkejo sanjska pisma.

Odpreš zadnje pismo, ki si ga prejel.

5.

SPOŠTOVANI!

Ta prošnja vam lahko prinese srečo. (Original se nahaja v Holandiji.) Obšla je že ves svet, devetkrat. Sedaj je sreča prišla k vam. Deveti dan po prejemu pisma boste doživeli srečo. Pošljite pisma. To ni šala. Sreča se vam bo nasmehnila, pošljite ljudem, za katere ste prepričani, da jim je pomoč potrebna. Ne pošiljajte jim denarja.

Sreča se ne more kupiti.

Ne zadržujte tega pisma. Vi ga morate odposlati dalje v roku 96 ur po prejemu. Napravite 20 kopij in jih razpošljite ter počakajte, kaj se bo zgodilo.

To verigo je pričel misijonar iz Venezuele. Pošljite ga prijateljem in sorodnikom. Že po nekaj dneh boste doživeli srečo – veliko presenečenje.

TO NI LAŽ!

PRIMERI:

Oficir Rafa je dobil 80.000 USA \$. Sin je izgubil vse, ker je prekinil igro. Na Filipinih je umrl general Volci po prejemu tega pisma, ker je zanemaril prošnjo in ni razposlal pisma naprej. Medtem je njegova družina prejela 775.000 USA \$, ker je njegov sin poslal pismo dalje.

Constantina Diana je 1953. leta dobila takšno pismo. Zaprošila je teto, da ji napravi 20 kopij, ji dala naslove in jih razposlala na zelene naslove.

Po devetih mesecih je na loteriji dobila premijo 20.000 \$. Chwry Deting, uslužbenec, je prejel to pismo in ga vrgel v koš za smeti, ker ni verjel, kar je bilo zapisano.

Deveti dan po tem dogodku je umrl. V maju 1957 je Romeo Limist iz Barcelone dobil enako pismo, odložil ga je v predal, ker prav tako ni verjel v besedilo pisma.

Dan pozneje je izgubil ženo pri porodu. Novorojeni sin pa je bil zelo bolan, zato je moral ležati na intenzivni negi dva tedna. Romeo je ves žalosten našel pismo v predalu, ga razmnožil in poslal na 20 naslovov. Dan potem je iz bolnice prejel obvestilo, da bo njegov sin kmalu ozdravel in prišel domov.

**TA VERIGA NE SME BITI PREKINJENA!
NE POZABITE; DENAR SE NE POŠILJA!**

MNOGO SREČE!

6.

Nič več ni biserov, samo sončne lise, na dlaneh oči, oči, ko dvoje kamnitih votlin, pod njimi pa zguban, skorjast obraz dečka, ki se trudi, da bi napisal pismo.

Mnogo jih je napisal, a zmogetl ga ni napisati sebi. Naj se je še tako trudil, svet je bil razbit na kosce in brazgotine so pekoče srbele. Mnogo otrok je srečaval. Potovanja so bila le opravičilo. Čakal je na tisto belo pismo, ki ga prinese galeb.

A zanj so bili galebi samo še iz mavca.

7.

Da, pismo je bilo odposlano iz prestolnice. Pisave kljub primerjavam z drugimi pisavami ni mogel prepoznati.

Norost ni nič drugega, če si vnanje nekoliko drugačen od večine. Večina pa je sodrga.

Norost ne more biti stanje, norost je proces.

Nekoč je pisal pisatelju C. B. v L. A.

Los Angeles je prestolnica ene izmed zveznih držav v ZDA. Tam je ogromno sekt, ki vabijo ljudi v svoje vrste s pismi. Tam lahko poiščeš prostitutko, ki ti ga pofafa za deset piškavih dolarjev.

Pisal je tudi Franzu K., ki je bil že dolgo mrtev. Tudi ta mu ni odgovoril. Treba ga bo še in še brati.

Pred leti je bil pacient psihiatrične bolnišnice v LJ. Nikomur ni pisal. Psihiater mu je dejal (prodorne oči, analitičen pristop), da z njim ni nič narobe, razen travm iz nesrečnega otroštva, veliko preveč pije. V norišnici se pač ne ve, kdo pije in kdo plača. Naj poskusi z LSD, mu je svetoval star hipi, ki je ostal na večnem tripu, za zlati šus pa mu je zmanjkalo cekina. Dal mu je naslov.

Tja ni pisal. Neki N. N. je nekoč blejal o tem, da, če je kaj resnice na tem o strašnih babah, ki jih je položil, a drži to samo v njegovih pisarijah.

Ni vedel, da so knjige samo daljša pisma.

8.

Po tujih vrtovih se potikaš, v neznane kraje te je privedla pot, s tujih vodnjakov zajemaš, s tujkami spiš.

Človek zdrži prav vse.

Na valovih sedi kamnit galeb. Pismo ima v kljunu. Sredi sna je. Pssst, pustite ga, naj spi.

Včasih se zbudiš in si star spet dve leti. Najraje bi odšel na peskovnik in se pridružil otrokom, ki tam delajo potičke in peščene gradove. A skrbno skrivaš svoje brazgotine.

Naročiš si vina. Piješ po meri. Razprostreš stara pisma.

Nato jih zložiš nazaj, spet vzameš bisago na ramo in kreneš v znane kraje, po znanih poteh, k znanim vojakom, leč k znanim ženskam.

9.

Njemu bi resnično lahko bilo ime Romeo.

Če hočemo biti realni, res bi potreboval prgišče dolarjev za realizacijo projekta, ki ga že dolgo načrtuje.

Milijon pisem, kopije spisa P. B., Norci norcem! Objavljeno je bilo v revijah Mladina in Tribuna.

Pred časom mu je pisal Bojan iz MB.

Pismo je pisano v pesniški formi.

Vibracije.

Jokati zaradi pisma, kakšna potrata.

Omadeževanje.

10.

Poskrili so se v svoje azile, štejejo lunine mrke, si pripovedujejo legende o kugi, o grmadah, o čarovnicah, celo o češnjah, ki se niso hote okrasile z cvetjem.

Policaj na križišču opravlja svoje delo že dobrih dvajset let.

Nihče se ne vpraša, kako bo jutri, čemu?

Kdo še danes piše pisma?

Zrcala so vrgli na smeti.

Otroci pa nočejo zaspati in preklinjajo pravljice.

Samotni pridigar si je nataknil zanko okoli vratu.

Poslovilno pismo.

Kdo še bere?

Preidimo k maščobni presnovi.

Tek podaljšuje življenje.

Krogle so zgrešile cilj.

Jutra so rešetke.

Dan je križanka, razdeljena na kvadrate.

Zgodb ni.

Nemi časi.

Depresice letajo po zraku.

Morda pa bo jutri vojna, napiše nekdo na zid.

11.

Star motiv

Človek obstane,
se nasloni
na nekoga,
ki se z njo bori,
in nekoga,
ki se v njem umiri;
vsakdo
skuša bolečino
in to se nikoli ne konča.
V blagi nameri
mu seže
misel
do srca
in izvleče cigareto;
vžigalica zaprasketa,
kot divja svinja
v past temè
in ugasne.
Drugo kresne

v spomin
na velikega
francoskega pesnika
Jacquesa Preverta.
Da,
ljubezen
je
ljubko delo
in človek
si jo predstavlja,
kako
razpira
mrežast
plet
na svetilko
in dahne v zebro.
Simetrija
križišča
in lise
vražjih grmov, ki óblijo
polnoč. Mesec guba
kraterje
nad oblaki,
ki mu brišejo nos.
Skozi vonj
svežega bitumna
zazna,
da mu manjka
kolesce v glavi.
Njegov dih
in ledja in noge;
vse je v pričakovanju
modrega zamaha.
Iz zahrbtnih polj
štrlijo
strumni,
temni
daljnovodi; nekomu
mešajo
podobe, nekaj
bobnajo
v posluh.
Vsak
ima norost,
in kako
ji dve črni ovci

gorita v očeh.
Potem
pihne
in
počasi
prečka
polnočno pot.

op.
(av. pesmi: Bojan S.)

12.

Mesec dni ni napisal pisma.
Bilo je, kot da so se depresije naselile v njem.
V nočeh prebira stara pisma. Z mojim pisanjem je konec, pomisli.
A kako varljivo: že naslednji dan napiše pismo.

Sebi.

Trpnost

*Če bi štela jaz in ti tiste dni, ki jih ni,
če bi ljubila tiste ljudi, ki jih več ni,
če bi čakala na vprašanja, te, te dni,
če se zgodi, da vprašanj in odgovorov ni in ni.*

1.

Zdaj še sam ne veš, kam je šla ta energija. Dvomiš v čarovniška leta, ne šteješ trenutke, ki tako blazno polzijo med besedami. Neskončne so naše sanje in blodnje, si rečeš, toda to nima nobene teže, to, kar opredmetiš, pa bi moralo ostati nezapisano, tam v očeh ulic pozabljenja. Dvigneš se otrpel, s suhim jezikom, z nemim obrazom. Tako, ob večerih stikata glave skupaj, kot da ne bi čutila, da pot pelje mimo. To so lica, ki spijo v istih časih brez ust, to so maske iz karnevalov minulih dni. Vesta, težko je priznati to igro, ki gre s časi, to besedno onanijo, to igro zaradi igre. Noč pride in gre. Kot jutra. Vsak jih šteje, te bele, neznane sence, izštete iz blodnih noči. Vsak med nami VE in ne ČUTI, da je svet sestavljen iz nerazumljivih drobcev, hitečih drobcev, ki z jezikom rušijo robove svetu.

Tu ni nič.

In tam ni svet.

Tu je prah.

In tam bo prah.

Vmes pa . . . ?

2.

Noči, ki jih ni, šteješ kot vsi, v ritmu juter, v ritmu dneva. Nikar ne polagaj roke na kamen, nič ni kriv, ne bo zapel. Nikar ne polagaj roke na obraz, ni ti znan, ne bo zapel. Zagrebeš v kožo, z močjo panterja, zamujaš čas, z nasmehom klovna.

Tako je to. Rdeča luč in dve glavi.

Strah me je, strah me je! vpijeta.

Pa je samo klic.

Ker, kdo pa še veruje v odmeve?

V ta svet? Kdo pa še šteje, kar se šteti ne da? Kdo je vmes med očmi in obzorjem?

Kakšna zablodela beseda, kakšen bedni krik!

Naj se začne.

3.

Kaplja brezpogojno pade, razprši se, v mavrično majhne delce, ki proniknejo v razpoke kože. Mehanika življenja. Drevo zaječi, ko pada v naročje noči. Oblaki so veke. Svinčeni sen. Nočni strahovi in mōre, oči blodne ženske.

Trkanje. Utrip srca. Drget.

Kdo trka?

Kdo se poslavlja?

4.

To ni bilo nobeno paranoično leto, ko bi odhajali ljudje, za katere si mislil, da jih poznaš, da živite skupaj. Pa je to življenje ena sama paranoja, ko napoči čas, da tanko vezeš in znaš prislunhiti tišini. To je čas, ko se pripravljáš, da boš spoznal svojo ničnost in majhnost, to je čas, ko hodiš po stopinjah umrlih, to je čas odpuščanja sam sebi.

Igra svetlobe in teme, zvoka in vibracij, neulovljive energije, ko je toliko besed odveč, ker ne znaš sestiti pred zrcalo in se sprijazniti, da besede ne bodo nikdar poznale ključa do čarovnije časa. To je čas, ko se zazreš vase, ko postajaš mehak in odprt. To je čas boja z votlim strahom, ki trenutek kane in se zgubi v obupni belini.

To je čas hoje na grobove padlih angelov.

Le zakaj niso resnično potrkali na vrata časa, ki ti je odmerjen? Čemu je bilo toliko praznega in zgrešenega znotraj tega časa? Kdo je silni gospodar, ki ti zapoveduje, da jutru nastaviš obe lici in zagaraš? Kaj je ta substanca, ki daje smisel?

Jeben južni veter v tvojem srcu.

5.

Samo zemlja je, ograjena z zidom.
 Padeš.
 Grobovi so geometrično zaporedje.
 Tu je samo ena slika sveta, celota.
 Iz pravkar izkopane jame se dviga meglica toplote.

Dvanajst pesmi

Marko
 Veber

KITAJSKA
 RAZSTAVA

dolgo pot so objeli
 zmaji na modrem porcelanu

in skozi vitrine je stopala
 skodranih las
 vzvišena nad davnimi časi
 ki se sklanjajo v deževni dan

dama med tujimi bogovi
 le kam si skrila svoj obraz

DOLGE NOČI
 SE BLIŽAJO

zaviti v svilo zmajev
 telo ni več kot ptica
 ki gleda v ribe

sivijo veje nad vodo
 to leto se je spremenilo
 v krvavi senj po vojni

HLADNO
 POSTAJA

po znani tehnologiji
 so izrezljali šatulje iz rdečega laka
 da ne bi svet zbledel v bežno liso zgodovine

zavijam se v stare spise
 ker nam postaja vedno hladneje
 do vseh smrti me zebe